

Ad evitandos abusus furorum Ecclesiasticorum in locis immunibus, nec non ut confugiti non inserviant furnis positus intra Claustra ut plurimum habentes januas correspondentes in viis publicis, & tandem ad evitandas fraudes in prejudicium annonæ civitatis Neapolitanæ, & ad instantiam Electorum d. civitatis; Sac. Cong. decrevit, licere Ecclesiasticis, vel retinere proprios furnos intra claustra inseriendos, & exercendos per proprios Ministros, vel illos etiam locare personis sibi benevisis, extra tamen locum immunem: Et Emin. Archiepiscopus & D. Nuncius respective ad proprios subditos procedant ne fraudes committantur, & itaudentes puniat. Ead. Sac. Congreg. Immun. in Neapolitana 10. Martii 1693. lib. 1. decret. Vallem. pag. 30.

FUR, FURTUM.

SUMMARIUM.

- 1 **F**ur, & latro an semper differant, & in quo, ad num. 6.
  - 7 **F**urtum unde dictum, quid, & quomplex, ad num. 17.
  - 18 **F**urtum, & rapina quando excusetur à culpa gravi, ad num. 55.
  - 56 **A**n & quando furto domesticorum, uxorum, maritorum, filiorum, parentum, religiosorum, famulorum &c. sint vera furta, ad num. 71.
  - 72 **R**et furtive inventa apud furem à Jure apprebentum ad quem spectare debeant.
  - 73 **A**d quid teneatur inventor rei alienæ, ne fur evadat, ad num. 74.
  - 75 **S**ubsequuntur plura ad rem, ad num. 96.
  - 97 **A**fferitur egregium dictum Canonis de furtibus.
  - 98 **S**ubnectuntur addit. ad num. 106.
- 1 **F**ur, & latro aliquando sumuntur tamquam synonyma, ut in cap. Suscepimus 10. de homicidio, ubi textus prius vocat, & dicit latrones, ibi: *Ingredientes de nocte quidam latrones ad eos, & postea vocat, & dicit Fures, ibi: Et fures se solvere niterentur, & sic ibi notat Abbas in 1. notabil. §. ip. cap. Interfecisti furem 2. de homicidio. in 1. notabil. ubi etiam Marian. Socin. num. 2. Fagnan. in c. Suscepimus num. 2. Aliquando autem fur, & latro sumuntur tamquam quid diversum, ut in cap. Interfecisti 2. de homicidio. ibi: *Interfecisti furem, aut latronem, ubi, ut vides, textus dicit alternative, furem, aut latronem, ut notat Fagnan. ib. num. 2. Aliquando vero sumuntur sic, ut dicatur latro, qui stat in silvis, ut spoliat transeuntes, & fur de nocte in domibus; ut in Authent. Ut nullus Judic. §. Penult. collat. 9. & leg. 1. Cod. De-**

las medidas: à que el precio del vino se señale por la pública autoridad, à quien toca: *Auct. 5. ejusd.* Habiéndose experimentado muchos, y graves inconvenientes de que no se observe la concordia hecha con las comunidades Ecclesiásticas de esta Corte en 17. de Octubre de 1693. (es el Auto anterior) sobre el parage, y forma en que han de tener las tabernas, para vender los vinos de sus cosechas, que ha de ser, teniéndolas en lugar profano, sin dependencia del Sagrado; mandaron se participe à la Sala de Alcaldes, que luego, y sin dilacion se pase à reconocer los sitios, y parages, en que las referidas comunidades eclesiásticas venden el vino, y si están en la forma que previene la concordia mencionada: cuidando los Alcaldes de reconocerlas todas las noches, que fueren de ronda, para que en ninguna forma se contravenga à lo que à este fin está resuelto:

(3) *Reg. Ord. Circul. 16. Mai. 1766. Ibi:* Habiendo entendido el Consejo el abuso que se ha introducido por algunas comunidades, ó personas privilegiadas de establecer de su autoridad propia varias imprentas; situando algunas dentro de clausura, y en parages inmundos, ó cerreanos; dando su manejo à personas ex-

pos. & notat Glossa in cap. Cum duobus §. Damna, in verb. Subreptum: ff. Pro socio, Fagnan. in cit. cap. Suscepimus num. 3. Aliquando tandem fur appellatur nocturnus, & latro diurnus, ut post Groffred. notat Buttrius in cit. cap. Interfecisti num. 6. & Joan. de Anania num. 1. & Cardinal. in cit. cap. Suscepimus in 1. notabil. Hæc tamen differentia confunditur in leg. laque §. Lex, ff. ad leg. Aquil. & in cap. Si perfodiens, 3. de homicidio. Ubi Fur appellatur non tantum nocturnus, sed etiam diurnus, ibi: *Si fur nocturnus occidatur, si autem diurnus fuerit, &c.* Unde dicendum est, quod Fur proprie appellatur qui clam furatur ut in leg. 1. ff. de furtis, nec distinguitur, an noctu, vel interdiu, & ita intelligitur textus in cit. cap. Si perfodiens: Latro vero, qui palam furatur, ut per Doct. in Authent. Sed novo, Cod. serv. fugit. Florian. in leg. 3. in princip. ff. ad leg. Aquil. Fagnan. in cit. cap. Suscepimus num. 4.

Furtum dicitur à furto, id est nigro, eo quod clauso, & in obscuro fiat, & plerumque de nocte, ut dicitur in leg. 1. in princip. ff. de furtis. Furtum est occulta, & in-justa rei alienæ ablatio invito rationabiliter Domino. Est in re communis apud Theologos; Et concordat textus in leg. 1. §. fin. ff. de furtis, ibi: *Furtum est contrafectio rei fraudulosa, lucri faciendi gratia, vel ipsius rei, vel veteriam usus ejus, possessionisve.* Furti species ordinatæ assignantur quatuor, nempe *furtum simplex, sacrilegium, plagiatum, peculatus, & abigeatus.* Furtum simplex est, quod in solo furandi actu sine concurrentia alterius delicti consistit. *Sacrilegium est* quo sacrum de sacro, vel sacrum de non sacro, vel non sacrum de sacro furtim surripitur, textu expresso in Cap. Quisquis 21. cap. 17. quest. 3. ibi: *Sacrilegium committitur auferendo sacrum de sacro, vel non sacrum de sacro, sive sacrum de non sacro.* *Plagiatum, seu Plagium est*, quo quis dolose surripit hominem sui Juris existentem, vel servum alienum, sive detineat illum, vel vendat, donet, permuter, vel alio contractu, quo dominium rerum transeat, aliis tradat; leg. 1. §. seq. ff. ad leg. Fabiam, de plagiariis. Hoc crimen, si homo, qui surripitur, est sui juris, non est proprie furtum, quia libera persona sub nullius est dominium; §. Item furtis, Antit. de inus. Sripul. Si vero homo, qui surripitur, est sub alterius potestate, vel dominio, tunc est proprie furtum; §. Interdum, Institut. de ab. que ex delict. *Peculatus est*, quo quis pecuniam ad ærarium publicum, aut Fiscum Principis peritiamem, seu communiatam bona publica in suos usus privatos convertit; leg. 1. §. 4. in princip. & §. final. leg. Sacrilegii §. Labeo, ff. ad leg. Jul. Pecul. & §. 9. Institut. de pub. Jul. Abigeatus est fraudulenta ovium, bovum, equorum, & aliorum id genus pecorum ex pascuis, aut armentis, substractio, & quodammodo deprædatio; l. 1. §. 1. ff. de Abi-

tas contra lo que en este punto está prevenido, y conviene al Estado: atendiendo el Consejo à proveer de debido remedio, y evitar de raiz los perjuicios que de esto se siguen, no solo al buen gobierno, sino à otros importantes intereses de la policia, y preservar las Regalias de S. M. ha acordado que V. en el territorio de su respectivo Corregimiento no permita subsista imprenta alguna en convento, ni en otro lugar privilegiado, ó exento, ni en sus inmediaciones, y que V. haga saber à los dueños de las que así hubiere, que en el preciso término de dos meses las vendan, ó arrienden à seculares, y las pongan en lugares, ó casas distantes de clausura: que tampoco permita V. que en imprenta alguna intervenga, ni sea regente de ella, Religioso, ó Clérigo, ni otra persona privilegiada; sino es que precisamente corran, y estén todas al cargo, y responsabilidad de seculares, sujetos à la jurisdiccion ordinaria Y que de tales imprentas de cuenta con justificacion al Consejo en el término de dos meses. De cuya orden lo participo à V. para que proceda à su observancia, y puntual exacto cumplimiento, dandome en el ínterin aviso del recibo de esta para pasarlo à su noticia.

15 **Abigeat.** Dicitur autem notanter ex pascuis, aut armentis, quia, si quis oves errantes, vel equos in solitudine relictos abduxerit, non est abigeus, sed fur potius, cit. l. 1. §. 1. ff. de Abigeis, l. 47. tit. 14. Sic etiam notanter dicitur substractio, & quodammodo deprædatio; quia ad hoc, ut quis dicatur abigeus, non sufficit quod subtrahat, seu surripiat unam ovem, aut unum equum, vel unum bovem, sed requiritur, quod plures surripiat, & quodammodo deprædatur; Abigeus enim non est, sed simplex fur, qui de grege ovium minus, quam decem, & de grege porcorum minus, quam quinque abducit, textu expresso in l. final. ff. de furtis.

Jure patrio inter alias furti species sigillatim etiam relata designantur; attamen, cum hic minime poteratur fiat mentio, illoque condignæ qualitati, specievè furti stabilitate inventantur, præteriri non debent, ideoque notas omnibus eas facere, consentaneum erit. Omnibus distinctionibus furti manifesti, & non manifesti, à jure ff. factis, (à nostro (1) non discrepante) nam fures omnes nominantur in simplex furtum committentes, de peena agendo corporali, arbitrarie proceditur. (2) D. D. Car. 10. regnante, eos, qui flagellorum poenam evitare non poterant, si majores viginti annorum fuerint, pro primo furto verecundia exponi fuit decretum, & per quadriennium in triformes mittendos: pro secundo centum verberibus puniri, ac in perpetuum dicto servitio dedicari, 3) que quidem poena, decem & septem annos habentes, regia ejus prole precipiente, amplectuntur: à quibus consiliari, & receptatores eorum non eximuntur cum extensione temporis per quadriennium ad sexennium (4). Omnia delicta in quibus poena arbitraria, personarum, & casus qualitatibus arrentis, in corpore ingredi poterat, commutationem in publicam verecundiam, idemque servitium obtinuerunt (5). De latronibus in Curia Madriensi hodie, aut in itinere vulgò el Rastro delinquenibus nihil est insertum prænotabitur equidem; antiquitus, cum non solum corpora ad Curiam ex causa necessaria venientium, securitas esse debere constitit, verum etiam ipsorum bona; ideo, si deprædatis, de eis, quibus aliquis honor inesseret, fuerit, è regno exulabatur, aut deportationem patiebatur: de aliis eo destitutis, morte plebebatur, pro ablatiis illo duplum restitente. (6) Jam jam præcipue D. D. Regis Enrici II. tempore inventebatur absolute decem, dicta in Curia, seu itinere esse furantem occidendum (7). Sequenti in tempore, annoque 1552. furtum patratum in Cohorte centum verberum afflictione, & annorum decem in triformes spatio pro prima puniebatur, si quatuor lustra perpetrantes non adimpleverint: ducentorum pro secunda: & in perpetuum damnabatur (8). Hujusmodi dispositionibus in suspensio, ac sine executione remanentibus, recognitaque similitum criminum frequentia, aut reiteratione, Rege D. D. Philippo V. ultimata fuerunt poena in omnes, sic in designa-

- (1) *L. 2. tit. 14. p. 7.* Dos maneras son de furto. La una es, à que dicen manifesto, è la otra es, el furto que face el ome escondidamente.
- (2) *L. 18. ejusd. Ibi:* Otrrosi deben los Juzgadores quando les fuere demandado en juicio, escarmentar los furtadores publicamente con ferida de azotes, ó de otra guisa, de manera que sufran pena, è verguenza:
- (3) *L. 7. tit. 11. lib. 8.* Mandamos: que :: de aqui adelante la pena sea que los traigan à la verguenza, y que sirvan quatro años en nuestras galeras por la primera vez, siendo el tal ladrón mayor de veinte años, y por la segunda le den cien azotes, y sirva perpetuamente en las dichas galeras:
- (4) *L. 9. ejusd. Ibi:* Mandamos que los quatro años sean, y se entiendan seis, y los dichos ocho, diez, lo qual se entienda, y execute no embargante que los dichos ladrones no hayan la edad de los veinte años: y habiendo à lo menos diez y siete años: y que otrrosi, en lo dispuesto por la dicha pragmática cerca de los dichos ladrones, y lo que en esta se añade, y declara, se entienda, y se estienda à los encubridores, y participes en los hurtos, para que en estos haya lugar la misma pena, y en la misma forma que de suso está declarado en los ladrones.
- (5) *L. 8. tit. 11. lib. 8.* Mandamos que así en los hurtos qualificados, y robos, y salteamientos de caminos, ó en campo, y fuerzas, y otros delitos semejantes, ó mayores, como en otros qualquier delitos de otra qualquier qualidad, no siendo los delitos tan calificados, y graves que convenga à la república, no diferir la execucion de la justicia, y en que buenamente pueda haber lugar commutation, sin hacer en ello perjuicio à las partes querrellosas, las penas ordinarias les sean commutadas. en mandarlos ir à servir à las nuestras galeras por el tiempo que pareciere à las nuestras Justicias, segun la calidad de los dichos delitos: *L. 6. tit. 24. ejusd.* Ordenamos, y mandamos, que en todos los casos, y delitos donde ha de haber pena arbitraria en que conforme à la qualidad del caso, y de

Addunt aliqui sextam furti speciem, nempe rapinam sed cum furtum, & rapina specie differant, ut docet communissima DD. cum S. Thoma 2. 2. quest. 66. art. 4. non recte hæc illius species constituitur. Ratio autem distinctionis specificæ inter furtum, & rapinam est, quia præter injustitiam furti, scilicet injustam usurpationem rei alienæ, rapina continet aliam speciem injustitiæ circa personam, & honorem proximi. Vni enim alicui inferre est species contumelie ledentis honorem proximi. Sic recte notat S. Thomas loc. cit. art. 9. & cum ipso alii passim Doctores. Unde rapina definitur potest, quod sit injusta ablatio, seu contrafectio rei alienæ externæ cum

las personas les había de ser puesta pena corporal, aquella se commute en verguenza pública, y servicio de galeras por el tiempo que pareciere, segun la qualidad del caso, y delito.

(6) *L. 3. tit. 16. p. 2. Ibi:* E aun establecieron mas, que non tan solamente fuesen guardados los cuerpos de los que viniesen à la Corte, asi como diximos, mas todo lo suyo que traxesen. Cà quien quier que les tomase alguna cosa de lo suyo, por fuerza, si fuesen de los omes mas honrados, mandaron que fuese echado de la tierra por ends, è si de los otros, que muriese por ello. E quien lo furtase, que oviese tal pena como si lo robase en otro lugar: *L. 4. ejusd. Ibi:* E los que vienen por premia son aquellos que llama el Rey por sus cartas, ó por sus mandaderos, en razon de emplazamiento, ó de otra cosa de aquellas que de suso habemos dicho, à que deben venir por mandado del Rey. Onde decimos, que todos estos deben venir seguros ellos, è sus cosas: è si el que esto ficiere fuese ome de los honrados, debe pechar doblado quanto daño ficriere, è ser echado de la tierra por quanto tiempo el Rey toviere por bien. E si fuere de los menores debe morir por ello: *L. 18. prox. citat. Ibi:* E si el furto fuere fecho encubiertamente, estonce le debe el ladrón dar la cosa furtada, ó la estimacion della, è pechar demás dos tanto que valia la cosa:

(7) *L. 1. tit. 23. lib. 8.* Porque la nuestra Corte como fuente de Justicia debe ser segura à todos los que à ella vinieren, y à todos los que en ella estuvieren, mandamos, y ordenamos, que qualquier que en la nuestra Corte, ó en el nuestro rastro matare, ó hiriere, que muera por ello, salvo: y eso mismo decimos que muera por justicia aquel que fuere convencido de hurto, ó robo, ó fuerza en la dicha nuestra Corte, ó en el nuestro rastro, y aquel que fuere tomado con el hurto, ó robo en la dicha Corte, ó rastro:

(8) *L. 7. tit. 11. lib. 8. Ibi:* Y si fuere el hurto en nuestra Corte por la primera vez le sean dados cien azotes; y sirva ocho años en las dichas nuestras galeras, y

cum vi facta domino, vel legitimo detentori. *Est in re communis.*
 18 Furtum, & rapina ex genere suo est peccatum mortale, licet quandoque privatas rei furto ablata excuset

à mortali. *Est communis; & patet ex c. 20. Exod. ibi: "Non furtum facies"*; ex c. 5. Zachariae, ibi: "Haec est maledictio, quae egreditur super faciem omnis terrae, quae omnis fur... judicabitur"; ex c. 2. Habacuc, ibi:

nam locis delinquentes promulgata, dum decimum septimum annum compleverint; & depradantes, auxilium non darent, capite puniri, fuit præceptum: Nobiles strangulatione, vulgò *Garrote*, Plebejos autem furca suspendi; sin autem aetatem prædictam tantum attigerint, aut decimum quintum compleverint, verberantur, in trimesseque per decennium, in quam receptatores, & bonorum occultatores incurrunt, illique, qui aliquo casu fornicio interveniente, delicti consummationem non sint adepti, nisi nobilitate horum delinquentium uterque prænotetur: nam in Africanis Præsidii quousque regis assensus astiterit, detinebitur (9). Hæc dispositio Cantabriensis provincie sollicitudine ad eandem meruit extensionem, & perconsequens in hoccine territorio poena animadversa in effectum perducitur (10). De hujuscæ poenæ observantia nulum dubium occurrit, in tantum ut, cum ambigeretur, an ex determinationes in omnibus hujusmodi qualitatibus dilectis sum robur obtinerent: Regia Majestas, à qua legum dispensatio, & declaratio pendet, decrevit, in simplicia furta committentes esse arbitrariè procedendum, variis circumstantiis attentis: in cetera vero, secundum ordinationes rellatas; & ne circa hoc assertum inscitia aliqua patenat, infra inseritur resolutio (11).

Hodie verò, cum trimes non subsistant, & plures in Præsidia condemnati, magna cum facilitate, suarum obligationum oblii ea deserant, in Africana territoria, aut dominia se conferendo; per idem temporis

siendo mayores de la dicha edad (20 años) y por la segunda vez le sean dados doscientos azotes, y sirva perpetuamente en las dichas galeras: *L. 9. ejusd. ibi: Y siendo en la Corte ocho: mandamos que: y los dichos ocho, diez: lo qual se entienda, y execute no embargante que los dichos ladrones no hayan la edad de los veinte años, como en la dicha pragmática se dice, siendo de tal disposicion, y calidad que puedan servir en las dichas galeras, y habiendo á lo menos diez y siete años:*

(9) *Audi. 19. tit. 11. lib. 8. ibi: Que á qualquiera persona que teniendo diez y siete años cumplidos, dentro de la Corte, y en las cinco leguas de su rastro, y distrito, le fuere probado haber robado á otro, ya sea entrando en las casas, ó acometiendole en las calles, y caminos, ya con armas, sin ellas, solo, ó acompañando, y aunque no se siga herida, ó muerte en la execucion del delito, se le deba imponer pena capital, así por la Sala de Alcaldes de mi Casa, y Corte, como por los Jueces ordinarios, y sin arbitrio, para templan, ni conmutar esta pena en alguna otra mas suave, y benigna: Que si el reo de semejante delito no tuviere la edad de diez y siete años cumplidos, y excediere de los quince, se le condene en pena de doscientos azotes, y diez años de galeras, y á que pasados no salga de ellas, sin mi expreso consentimiento: Que si (lo que no es creible) fuere probado á qualquiera persona noble haber cometido igual delito, no se les exceptue de la expresada pena capital, sino que se mande executar la de garrote irremisiblemente: Que todas las personas que dieren auxilio cooperativo á tan grave, y escandaloso delito, sean condenados en la misma pena ordinaria de muerte, como cómplices, y perpetradores de su enormidad, y los que receptaren, y encubrieren maliciosamente algunos bienes de los robados, incurran en la pena de doscientos azotes, y diez años de galeras; y en esta misma pena de galeras, y azotes incurran aquellos, que acometiendo para executar el hurto, no lograron el intento, ni la perfecta consumacion del delito por algun accidente, ó acaso; y si fueren personas nobles los que incurren en los dos últimos expresados delitos, sean condenados en diez años de presidio cerrado en el Africa, de que tampoco podrán salir sin mi expreso consentimiento: Que para la justificacion del expresado crimen de hurto, en semejante caso, é imponer la pena ordinaria capital al reo, baste la de estar probado por un solo testigo idoneo, aunque sea el robado, ó cómplice confeso de sí, y purgada su infamia, y añadiendo otros dos indicios, ó argumentos graves, que conspiren al mismo fin, y persuadan á la prudente racional cretitud de ser el delincente; y porque la observancia de esta ley, como dirigida á la seguridad, y decoro de mi Corte, se hace tan util, y necesaria al bien publico de mis vasallos, y de los extrangeros: *Audi. 21. ejusd. Con motivo de la**

representacion que por medio del Consejo me hizo la Sala: en razon de la causa que pedia en ella por consulta de la sentencia que habia pronunciado el Teniente de esta Villa contra un reo sobre el hurto de un espadin de plata (dada que se ofrecia en la probanza del delito, y otras que expuso) para la mas puntual inteligencia de la citada ley, mandé que el mismo Consejo propusiese su dictamen en el caso, y dadas suscitadas por la Sala, reducidas á si se comprendian en mi Real resolucion los hurtos domésticos, ó los executados sin violencia, ú de corta cantidad; y en vista de la consulta: fui servido declarar, que todo hurto, calificando, ó no, de poca, ó mucha cantidad, debe estar sujeto á la pena de la pragmática, porque no fue alguna de estas circunstancias las que movieron mi Real ánimo á establecerla, sino las graves que concurren en los vandos puramente prohibitivos, y las consideraciones de que si la disposicion legal en casos particulares impone pena ordinaria á los delitos que por punto general no la merecen, la persuaden allora justificada por los superiores fines que concurren:

(10) *Audi. 20. ejusd. Por parte de la Provincia de Guipuzcoa se me representó, que no siendo suficiente la providencia que contienen sus fueros, así para evitar los hurtos, como para la prueba de estos, y otros graves delitos, por la frecuencia de cometerlos á causa de lo áspero, é intrincado del terreno, habia resuelto en junta general: recurrir á mi Real persona para que mandase practicar en toda la circunferencia de esa Provincia la Real pragmática publicada en el dia 25. de Febrero del mismo año, para reprimir la osadia, & frecuencia de los hurtos en la Corte: he venido, y tenido por bien condescender á la instancia de la referida Provincia, á cuyo fin la extendí á todos sus Pueblos:*

(11) *Reg. Ord. 18. April. 1745. El Rey (Dios le guarde) á consulta del Consejo de nueve de Abril, y veinte y tres de Noviembre del año próximo pasado, y en vista de la representacion de la Sala de veinte y ocho de Febrero de mil setecientos quarenta y quatro, en que expuso los motivos que halló por convenientes en razon de que subsistiese la pragmática de hurtos, publicada en veinte y cinco de Febrero del año de mil setecientos treinta y quatro, y su declaratoria de diez de Noviembre de mil setecientos treinta y cinco en todas sus partes, menos en los simples hurtos de corta cantidad, sin violencia, ó fuerza, en que se comprehenden los que roban capas, mantillas, ó otro género de vestidos en las calles (que vulgarmente llaman capeadores) sin escalamiento, herida, ni fractura de puerta de casa, arca, cofre, papelería, escritorio, ni otra cosa alguna cerrada, en que estuviese la cosa que se hurtase, ni que se abriese con llave falsa, gámbra, u otro instrumento semejante, ó que el robo llegase á la cantidad, que fuese del real agrado de S. M. porque en estos casos se debería executar la pena de la pragmática,*

ibi: "Væ ei, qui multiplicat non sua;" & ex 1. ad Corinth. c. 6. ibi: "Neque fures, neque rapaces... regnum Dei possidebunt." Nec valet objicere, quod Proverb. 6. expresse habetur, quod: "Non grandis est culpa, cum quis furatus fuerit." Non valet, inquam, quia, ut recte exponit V. Beda: "Furtum non ex sui aestimatione, sed ex comparatione peccati majoris, id est adulterii, non grandis esse culpæ perhibetur." Revera enim furtum ex genere, & objecto suo est peccatum levius omnibus aliis peccatis in decalogo prohibitis, ceteris paribus; & hoc clare patet, quia peccata contra præcepta primæ tabulæ, cum versentur circa ipsum Deum, ejusque cultum, utique sunt graviora furto versante circa hominem tantum. Alia autem peccata contra præcepta secundæ tabulæ, cum versentur aut circa proximi personas, aut bonum vitæ, famæ, honoris, sunt etiam ex genere suo, ceteris paribus, graviora furto versante circa bona externa fortunæ proximi, quæ sunt longe inferioris ordinis, ut de se patet, & ut recte notat Sporer tom. 2. trañ. 5. in VIII. & X. Præcept. Decalog. cap. 5. num. 21.

20 Quænam quantitas materiæ furtivæ requiratur, & sufficiat ad peccatum mortale, non potest una certa, & determinata taxari, sed taxanda est arbitrio prudentum, tum ex quantitate rei ablata, tum ex circumstantiis personæ per furtum læsæ, temporis, loci, & hujusmodi. Magna enim, & gravitas furti provenit ex damno, quod proximo injuste inferitur: damnus autem non est æquale respectu omnium, ex jactura ejusdem quantitatis, ac rei: siquidem majus censetur damnus ex re ablata, si auferatur pauperi, minus si diviti: majus, si tempore penuriæ, minus si tempore abundantia; majus si auferatur pecunia in loco, ubi modica reperitur, minus ubi argentum, & aurum est in abundantia. Unde cum in assignanda quantitate sufficienti ad constituendum peccatum mortale non satis inter se conveniant Doctores, ita ut propemodum tot sint sententiæ, quot capita, assignando alii, ut *Navarus*, nimis stricte solum dimidium Regalem, vel Julium, seu unum Pacium, vel paulo plus. Alii cum *Corduba* unum Regalem, scilicet duos Pacios circiter. Alii cum *Molina*, *Re-*

bell. Lessio duos Regales, id est quatuor, vel quinque Pacios, seu duos Julios. Alii cum *Valentia*, *Sayro* tres Regales, vel Julios, id est medium Florenum circiter. Alii cum *Sanchez* quatuor Regales, id est medium Talarum, vel unum Florenum circiter. Alii nimis laxè cum *Soto*, *Sylvestro*, *Angelo* unum; vel duos aureos, seu ducatos. Alii tandem laxissime 100. aureos. Hinc in tanta opinionum varietate tenenda est probabilior, & communior Doctorum sententia, quod non possit pro regula generali statui una certa quantitas pecuniæ, quæ sit materia absolute gravis, sive quæ ad mortale requiratur, & sufficiat respectu omnium, sed taxanda sit judicio prudentum tam ex quantitate rei ablata, quam ex circumstantiis personæ, cui auferitur, temporis, loci, & hujusmodi. Reiffenstuel in *theolog. moral. trañ. 9. de præcept. decalog. dist. 5. quest. 1. num. 7. Sporer loc. cit. num. 28. Moya tom. 3. dist. 3. quest. 3. cap. 1. §. 2. Gormaz à num. 663. La Croix lib. 3. part. 1. num. 983: & seq. & alii passim.*

Quantitas igitur furti respectu gravis potest sic esse, ut respectu cujusque etiam ditissimi Regis sint duo aurei, seu duo ducati, pro quibus veniant quatuor Imperiales, seu sex Pacii Regales, aut sexdecim Julii, seu quadraginta octo Pacii, vel circiter centum sexaginta Crucigeri; respectu inferioris Principis unus aureus, seu unus ducatus, aut duo Imperiales, vel quatuor Floreni, seu sexdecim Regales, aut Julii, respectu viri perillustri, aut mercatoris valde divitis unus Imperialis, seu duo Floreni, aut octo Regales, vel Julii, aut viginti quatuor Pacii; respectu mercatoris medio-criter divitis medius Imperialis, seu medius Talarus, vel unus Florenus, aut quatuor Regales, seu quatuor Julii; respectu civis mechanicæ tertia pars Imperialis, seu Talari, aut octo Pacii; respectu tenuioris civis, vel rustici duo Regales, seu duo Julii, aut sex Pacii; respectu hominis utcumque pauperis unus Regalis, & dimidius, seu unus, & dimidius, respectu plane pauperis etiam unicus Regalis, seu unicus Julius, aut tres Pacii, vel decem circiter Crucigeri, & sic de omnibus intermediis loquendum est cum proportione. Ratio autem hæc est, quia dicta taxata quantitas videtur requiri, & sufficere

res-
 spatium, cujus condemnatio, in loca constructioni phaselorum, vulgò *Arrenales*, destinata, remittuntur. (12)

Sacrilegi, prout in communi, ultimo supplicio afficiuntur. (13) Plagiarium nobilitate gaudentes cum compeditus ad Regis opera perpetuo damnantur: alii, simili qualitate destituti, capite plectuntur. (14)

Peculatus crimen committentes, Regis si Theaurarii, Judicis, vel Magistratus officio fungantur, eandem incurrun; (15) ac denique Abigei, in sensu Auctores, poenam immediate relatum non effugiunt. (16)

y que aunque el robo no fuese de la cantidad que se señalase se impusiese la pena de doscientos azotes, y diez años de galeras á los plebeyos, marcándoles el Verdugo en las espaldas con un instrumento ardiente, hecho á figura de una L, para que si despues volviesen á incurrir en igual detestable delito, tuviese hecha ya la prueba de haberle cometido antecedentemente; y al noble de diez años de presidio al Peñon, ú de minas del azogue, segun las circunstancias que ocurriesen en el robo: se ha servido resolver, que las penas de los hurtos simples sean arbitrarias, segun y como la Sala regulase la calidad del hurto, teniendo presente para ello la repetición ó reincidencia, el valor de lo que regulase el robo, la calidad de la persona á quien se robó, y la del delincente, con lo demás que se halla prevenido por el derecho: No habiendose conformado S. M. con los otros puntos que la Sala expuso en su citada representacion: lo que de orden del Consejo participo á V. S. para que haciendolo presente en el Acuerdo se execute así, y den las ordenes concernientes á su cumplimiento.

(12) *Pragm. Sanc. 12. Marz. 1771. §. 3. Que los delinquentes de la segunda clase, á quienes como va insinuado, corresponde la pena de galeras, y cuya mayor corrupcion y abandono hace mas temible su desercion, y fuga á los moros, por el entero olvido de sus primeras obligaciones á la religion y á la patria, sean precisamente destinados á los Arsenales del Ferrol, Cádiz,*

y Cartagena, donde se les aplique indispensablemente por los años de sus respectivas condenas á los trabajos penosos de bombas y demás maniobras infimas, atados siempre á la cadena de dos en dos, sin arbitrio ni facultades en los Xefes de aquellos departamentos para su soltura, ni alivio, á menos de preceder para lo primero expresa real orden mia, y concurrir para lo segundo causa de grave enfermedad, en cuyo caso deban ser tratados con la humanidad que fuere practicable, celando siempre (como corresponde) el cumplimiento de justicia en la custodia de estos reos, para la vindicta pública, y asegurar que los pueblos queden desembarazados de unos sujetos calificados de perniciosos á la sociedad: (Hodie lex 13. tit. 24. lib. 8. Castil.)

(13) *L. 18. tit. 14. p. 7. Ibi: Mas por razon de furto non deben matar, ni cortar miembro ninguno. Fierasende si fuere: ó ladron que furtase de la iglesia, ó de otro lugar religioso alguna cosa santa ó sagrada:*

(14) *Vid. verb. Plagium.*

(15) *L. cit. 18. Ibi: O oficial del Rey, que tuviese algun tesoro en guarda, que oviese de recaudar sus pechos, ó sus derechos, é le furtare, ó le encubriere dello á sabiendas, ó el juzgador que furtase los maravedis del Rey, ó de algund Consejo, mientras estuviere en el oficio. Qualquiera de estos sobredichos á quien fuere probado que hizo furto en alguna destas maneras, debe morir por ende el:*

(16) *Vid. verb. Abigeatus.*

respective ad singulorum sustentationem pro integra die, adeoque per ejus ablationem censentur pati grave damnum, & esse graviter iniuri, merito enim ab omnibus multum aestimatur posse pro una die honeste subsistere, & cui hoc tollitur, vere redditur miserabilis pro illa die, & per consequens censetur illi dari causa gravis contristationis, & dissolvendae amicitiae, quod secundum communem sensum est gravis injuria. Hinc materia gravis furti, & quantitas sufficiens ad peccatum mortale censetur probabiliter ea, quae ad congruam sustentationem unius diei sufficit illi homini, cui injuria furti inferitur. Sanig. dist. 10. de justitia quest. 1. num. 7. Layman. lib. 3. tract. 3. p. 1. cap. 1. num. 3. Sporer. loc. cit. num. 29. Reiffenstuel. loc. cit. num. 9. Cormaz. n. 699. La Croix loc. cit. num. 985. cum sequentibus, & in se consentiunt alii, spectatim Illiung. tom. 4. d. 3. num. 147. Marchant. Tribun. part. 2. tract. 8. tit. 1. q. & re ipsa fere coincidunt Bonacina, Petrus Navarrus, & alii cum Lug. disp. 16. scilicet 1.

25 Furtum potest esse grave peccatum in pluribus casibus, etiamsi materia furata in se sit levis. Primo, si materia furata sit domino valde proficua, ut sartoriacus, quam unicam habet, nec habere aliam potest, qua se alat. Lessius lib. 2. cap. 12. num. 33. & communis aliorum. Secundo, si in furando rem levem fuerit intento furandi notabilem quantitatem, si adfuerit copia, & commoditas. Communis. Tertio, si materia levis fuerit furata in finem mortaliter peccaminosum. Communis. Quarto, si materia levis furetur domino valde pauperi, & indigenti. Communis. Quinto, si dominus habuerit justum, & rationabilem quemdam speciale affectum ad talem rem, ob cujus ablationem periculum sit, ne tamquam nimis iracundus prorumpat in mortales blasphemias, seu alias colerice mortaliter peccet, cum modo tamen fur ante furtum habuerit sufficientem cognitionem de tali speciali affectu, & periculo. Communis. Sexto, si res auferatur cum notabili violentia. Communis.

26 Furtum non committitur in pluribus casibus, quamvis aliena surripiantur. Primo non committitur, cum quis auferat rem alterius sciens illum, etiamsi sit, non tamen debere esse invitum rationabiliter. Communis. Secundo non committitur furtum, cum quis auferat aliena ipso Deo supremo rerum omnium domino facultatem dante, qua ratione Israelitae spoliaverunt Aegyptios. Communis. Tertio non committitur, cum quis auferat gladium a furioso, vel aliis occisuro. Communis. Quarto non committitur, cum quis auferat libros hereticos a non habentibus legendi facultatem. Communis. Quinto non committitur, cum uxor v. g. auferat a marito pecunias, ne ludis, aut comessionibus prodigat, aut vinum, ne inebrietur. Communis. Sexto non committitur, cum quis accipit rem alienam, tamquam sibi debitam ob justam compensationem. Communis. Septimo non committitur, cum quis pro se, vel pro alio in extrema necessitate constituto alienum accipit, quantum necessarium est ad sustentationem, sed de hoc infra. In his enim, & similibus casibus dominus esset irrationabiliter invitus sibi rem talem auferri. Sic communis Doctorum. Vera Auctor scribit; cave vero, ne putes retinere sed illas hominem posse, nec ad restitutionem, vel compensationem teneri, jam remoto periculo, vel sublata necessitate: Vide explicationes aliis in locis.

27 In extrema necessitate licitum est auferre rem alienam, quatenus ad eam sublevandam necesse est, adeo ut talis neque furtum committat, neque peccet; Communis cum S. Thom. 2. 2. q. 66. art. 7. Scoto in 4. dist. 15. q. 2. ad 5. & habetur ex cap. Exiit §. Nec quidquam, de verb. signific. in 6. ibi: "Nec jure poli in extrema necessitatis articulo ad providendum sustentationi naturae via omnibus extrema necessitate detentis concessa praeccluditur, cum ab omni lege extrema necessitas sit exempta." Et ratio est, quia in extrema necessitate constitutus habet jus naturale, immo & obligationem conservandi vitam, adeoque etiam sibi applicandi media necessaria; neque per hoc furatur, quia ille, cui surripit, non est, nec potest esse rationabiliter invitus, quia in extrema necessitate omnia sunt communia quoad

jus utendi in ordine ad conservationem vitae; de ratione autem formali furti est, quod fiat domino rationabiliter invitus, ut patet ex ejus definitione. Unde cum dominus in tali extrema necessitate nequeat esse rationabiliter invitus, talis surripiens bona alterius non dicitur furari, ut notant communiter Doctores cum S. Thom. 2. 2. quest. 65. art. 5. In extrema necessitate si quis non possit per se ipsum aliena auferre ad sibi subveniendum, potest ejus loco quivis alius ex propriis subvenire non potens, uti habet communis cum D. Thom. 2. 2. quest. 66. art. 7. ad 3. & Scoto loc. cit. Tunc enim surripiens est veluti instrumentum indigentis. Si dominus, aut detinens bona sit in pari necessitate, non potest extreme egens, neque alius pro eo surripere ipsi domino, aut detinenti, quia tunc duplici jure res illa domino, aut detinenti debetur, primo propter aequalem extremam necessitatem, secundo propter dominium, & possessionem; in pari enim causa melior est conditio possidentis; Sic Scotus in 4. dist. 15. q. 2. ad 5. & communis aliorum.

In gravi dumtaxat necessitate non est licitum aliena surripere, colligitur ex cap. Si quis 3. de furtis, ibi: "Si quis propter necessitatem famis, aut nuditatis furatus fuerit cibaria, vestem, vel pecus, poeniteat hebdomadas tres;" ubi, ut vides, famas, & nuditas supponuntur surripiens necessitatem, & quidem valde gravem, unde si hac necessitate non obstante talis surripiens censetur penitentia dignus, cum poenitentia supponat peccatum, censetur non excusari a furto peccaminoso. Hinc justissime ab Innocentio XI. die 2. Martii 1679. fuit damnata sequens propositio 36. in ordine, ibi: Permissum est furari non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi. Ita conformiter Doctor Subtiliss. loc. cit. Mastrius disput. 9. theolog. moral. num. 31. appellant hanc sententiam communiorum, & veriorum, & Sporer loc. cit. num. 105. vocans eam verissimam, La Croix loc. cit. num. 955. & alii passim, quamvis nonnulli apud Lugonem disp. 26. de justit. & jure n. 153. Dianam part. 2. tr. 3. Miscellan. resol. 29. & apud Sporer loc. cit. n. 104. male oppositam, sententiam probabilem censuerint. Si tamen necessitas gravis sit urgens, adeo ut adsit simul periculum labendi in necessitatem extremam, ut si morbus gravis probabiliter sit futurus lethalis, aut perpetuus, nisi remedio tempestivo ei occurratur, si quis sit in probabili periculo incendiendi in captivitatem, vel infamiam gravissimam, nisi equo alieno adjutus elabatur, & his similia: tunc licitum est surripere necessaria ad illam necessitatem sublevandam, quia tunc censetur extrema esse moraliter praesens, cum sit proxima, aut haec sit illi aequalens; pari enim modo naturae indulgentum est, ut gravem necessitatem, quae facile vergit ad extremam, aequae ac ipsam extremam necessitatem, a se quisque, quoque modo potest, avertat; Lugo loc. cit. num. 154. Lessius num. 71. Sporer loc. cit. num. 103. Haunold. de justitia tom. 1. tract. 2. a. num. 347. Carden. in 2. Crisi d. 23. num. 17. & fulsius in 1. Crisi dist. 80. La Croix loc. cit. num. 957. Tamburin. lib. 8. tract. 2. c. 9. §. 1. ubi dicitur hanc sententiam esse certam. Si tota republica sit in necessitate gravi, possunt licite auferri a divitibus superflua, quae necessaria sunt ad rempublicam sublevandam. Et ratio est, quia necessitas gravis reipublicae aequivalet, immo superat necessitatem, quam haberet unus privatus, ut cum S. Thoma, & aliis docet Carden. loc. cit. num. 16. La Croix loc. cit. n. 956.

Qui in extrema necessitate rem alienam abstulit, & pro sua indigentia absumpsit; quamvis postea ad meliorem, & pinguiorem fortunam devenit, nunquam tenebitur restituere; Sic Scotus in 4. dist. 15. q. 2. & communis aliorum. Et ratio est, quia is usus fuit jure suo, & rei tunc acceptae, quatenus sibi necessaria fuit, dominium sibi comparavit, cum res illa per talem justam acceptionem facta sit accipientis, ut patet ex D. Th. 2. 2. q. 66. d. 7. & ex communis aliorum. Si autem res accepta in extrema necessitate non sit assumpta, sed adhaec existat, ut equus, vestis, & hujusmodi, tunc est restituenda; Communis. Et ratio est, quia extrema necessitas tribuit solum tantum Juris in rem alterius, quantum necessarium est ad illam sublevandam. In propositio

to autem non erat necessaria res adhuc existens, sed solum ejus usus, adeoque extreme egens occupando illam, solum comparavit sibi dominium utile rei, dominio directo adhuc remanente penes pristinum dominum, & per consequens res adhuc existens post superatam necessitatem erit restituenda domino. Qui rem accepit ante extremam necessitatem, sive ex delicto, furto v. g. sive ex contractu, v. g. deposito, commodato, locato, vel quovis alio titulo, & in extrema necessitate absumpsit, tunc superata necessitate, si ad meliorem fortunam redierit, tenebitur restituere in aequivalenti; Ita in 4. dist. 15. q. 2. art. 4. resp. ad arg. Adrian. in 4. de restitut. §. Quia dictum est de lucro: Navarr. cap. 17. num. 61. Covarrub. reg. Peccatum p. 8. §. 1. n. 4. Medina C. de restit. n. 3. in princip. Less. lib. 2. §. c. 16. aliique Sporer l. c. n. 101. Et ratio est, quia tunc egenus rem illam, seclusa necessitate, alio titulo debet domino suo, quia obligatio per supervenientem necessitatem extremam non extinguitur, sed sopitur, adeo ac antea compensari debuisset, maxime quia si antea res furto ablata, & postea in extrema necessitate absumpta, non deberet restitui, superata necessitate ab eo, qui eam ante dictam necessitatem furatus fuerat, sequeretur, quod quis posset commodum reportare ex sua malitia; malitia autem, & iniquitas nulli debet prodesse; arg. c. Seder l. c. n. 101. Ex tenore 16. de rescriptis, c. Tuae 12. de Clericis non resident. c. Ex literis 2. de dolo, & contum. & aliis similibus.

36 Est tamen aequae probabilis, immo teste Sporer loc. cit. num. 102. jam communior apposita sententia, quod nempe, qui rem ablata, vel apud se depositam, commodatam, impignoratam, locatam &c. urgente necessitate absumpsit, nihil restituere debet, postquam ad meliorem fortunam pervenit, sic expresse Angelus verb. Furtum §. 37. Silvester verb. Furtum q. 5. & verb. Electio in fin. Jul. Clar. lib. 5. §. Furtum n. 25. Layman lib. 3. tr. 3. p. 1. c. 1. n. 7. Sporer loc. cit. n. 102. & alii. Et ratio est, quia, qui rem alienam bona fide absumpsit, liberatur ab onere restitutionis, ut fert communis opinio, talis autem in extrema necessitate, nedum bona fide rem alienam, sed immo tamquam dominus ejus effectus, & suam reputans, absumpsit, adeoque non tenetur pro ea ad restitutionem. Neque ei patrocinatur iniquitas, si rem eam furatus fuit, sed superveniens extrema necessitas, ad quam sublevandam, sicuti potest de praesenti auferre rem alienam, & ipsam absumere sine ullo onere restitutionis, ita sine onere restitutionis potest absumere rem alienam de praeterito ablata.

37 Qui per furta minuta intendit discescere, & conquirere notabilem pecuniae quantitatem; peccat mortaliter illa prava intentione, & quovis externo furto minuto ex vi illius intentionis deliberatae procedente; Communis. Et ratio est, quia talis intendit accipere rem alienam magni momenti invito domino, simulque singula externa furta procedunt ex intentione mortifera furandi seorsim quantum tamen notabilem, adeoque talis singulis furtis minutis peccat mortaliter. Hinc de similibus dicitur Deuteron. 25. Non habebis in saeculo diversa pondera majus, & minus. Abominatur enim Deus cum, qui faciunt hoc, & Prov. 11. Stratera dolosa abominabilis est apud Deum. Notant tamen Lessius lib. 2. de justitia cap. 12. dub. 7. num. 48. Sporer loc. cit. num. 35. & alii, non committi tot distincta furta mortalia, quot sunt furta minuta, sed continuari solum jam ceptum, quia omnia furta minuta & detentiones acceptorum censentur una continua executio illius mortalis intentionis. Quod etiam in furtis gravioribus repetitis, & sub una intentione unitis usuvenit. Qui furatur quid modicum, animo tamen, & voluntate plura furandi, si posset, peccat mortaliter; Communis, ac certa. Et ratio est, quia talis, quantum est ex se, si addesset copia, & commoditas, haberet pravam voluntatem, & mortiferam voluntatem, & affectum. Unde recte monet Layman loc. cit. num. 3. esse a Confessoribus examinandos illos penitentes, qui confitentur modicum quid esse furatos, an ha-

beruerint voluntatem, & affectum plura furandi, si adfuerit copia, & commoditas.

Qui furatur materiam levem, quae cum aliis praecedentibus furtis compleat materiam gravem, si habet voluntatem eam cum aliis retinendi, peccat graviter ratione injustae gravis detentionis, quia licet priora praecedentia furta minuta quoad ablationem fuerint solum venialia, tamen accrescente materia complecte quantitatem sufficientem ad mortale ratione detentionis exurgit peccatum mortale, & obligatio restituendi sub mortali. Et ratio est, quia illud opus, quo injustum grave damnum proximi compleitur, mortale est; per illud autem ultimum furtum, quo quis advenit se pervenire ad summam gravem, v. g. furando ultimum Pacium, vel ultimum Regalem, seu ultimum Julium completem Talarum, vel Imperialem, seu ducatum, respective complectitur grave damnum proximi, adeoque illud ultimum furtum unius Pacii, Regalis, seu Julii mortale est, non quidem secundum se absolute, sed cum habitu ad furta praecedentia consideratum. Unde talis secundum omnes sub mortali tenetur restituere summam notabilem furtis minutis congregatam; Sporer loc. cit. n. 37. & 40. Cardenas in 2. Crisi decis. 23. num. 90. La Croix lib. 3. p. 2. n. 244. & ipso teste alii communissime. Hinc Innocent. XI. die 2. Martii 1679. merito damnavit sequentem propositionem 38. in ordine: Non tenetur quis sub paucis peccati mortalis restituere, quod ablatum est per paucas furta, quantumcumque sii magna summa totalis. Non quidem, ut notat Sporer loc. cit. num. 37. sub mortali tenetur restituere totam illam summam, sed solum illam partem, quae constituit quantum tamen notabilem in grave damnum proximi, quaque restituta, non retinetur amplius quantitas notabilis cum gravi damno proximi secundum communem DD. apud Carden. de Lugo disp. 16. scilicet 3. de justitia num. 41. Nec valet dicere, quod non plus nocet ultimum furtum, quam praecedentia, adeoque omnia esse venialia tantum. Non valet, inquam, quia respondetur distinguendo antecedens. Non plus nocet absolute secundum se sumptum, conceditur antecedens. Non plus nocet respective, & ut est conjunctum cum furtis praecedentibus, negatur. Ultimo enim furto minuto compleitur materia notabilis sufficiens ad peccatum mortale, cum auferatur jam integer Florenus, vel respective ducatus, qui non ablatas erat furtis praecedentibus. Nec etiam valet obijcere, quod peccata venialia quantumcumque multiplicata nunquam faciunt mortale. Non valet, inquam, quia hoc verum est, quando peccata venialia sunt omnino disparata absque omni connexionem ad invicem in materia, vel effectu causato, ut in cognitionibus inuilibus, verbis otiosis, mendaciis jocosis &c. etiam in infinitum multiplicatis. Falsum autem hoc est, quando sunt ita connexa, ut ultimum veniale compleat materiam notabilem sufficientem ad peccatum mortale, ut in nostro proposito; ubi quamvis furta, seu peccata venialia, ut talia in individuo non faciunt unum mortale, ultimum tamen furtum, quod secundum se solum esset veniale, hic & nunc ratione connexionis cum praecedentibus furtis fit mortale.

Peccat graviter, si post levia furta, quae non potest restituere, addit aliud leve, quo compleitur quantitas gravis; Lugo disp. 16. scilicet 3. num. 39. Illiung. tom. 4. dist. 3. num. 157. Sporer loc. cit. num. 39. La Croix l. 3. part. 2. n. 1006. Dicastill. l. 2. tit. 2. dist. 9. n. 55. & alii contra Lessium, & Granado. Et ratio est, quia recte dicit Lugo loc. cit. malitia furti non oritur ex modo, quod furi ex retentione provenit; sed ex damno, quod proximus ex obligatione patitur. In casu autem proposito, sive fur restituere possit, sive non possit, priora furta, eodem per ultimum furtum facit, quod proximus grave detrimentum patitur; ubi ante ultimum hoc furtum patiebatur solum detrimentum leve; adeoque, etiamsi non possit fur restituere praeterita, curare debet, ne ex illis, & hoc alio proximus grave detrimentum patiat, quod facere potest vitando hoc ultimum furtum.

Malitia furti non oritur ex modo, quod furi ex retentione provenit, sed ex damno, quod proximus

ex ablacione patitur. Ita Lugo ab Auctore citatus. Hoc principio casus plures, Lector, aliter solves, ac solvat Auctor noster. Ex. gr. n. 47. Si talis jam penituit de furtis præcedentibus, & restituere verè proposuit, obliuiscit nequit damni, quod proximus ex ablacione rei partitur. Ergo tunc iterum minuta furando primum grave damnum proximi auget, & propterea iterum mortaliter peccat. Et num. 51. Quicumque aduertit per suum furtum quamvis minutum uni eidemque grave damnum inferri, peccat mortaliter. Et ratio est, quia qui aduertit, ipse causa est damni gravis, adeoque sub gravi tenetur ad restitutionem. Suppositio Auctoris in exemplum deducta nihil valet, quum exempla contraria fingi possint.

45 Si tamen haberet efficacem voluntatem restituendi priora saltem usque ad materiam leuem, excusaretur à mortali, uti notant Molina, Reb. Sanchez, & alii cum Lugo loc. cit. à num. 40. La Croix loc. cit. n. 1006.

46 Qui semel confavit materiam gravem, & item furatur aliud leve, quod cum priore materia ablata facit unum, si nondum penituit de furtis præcedentibus, nec restituere proposuit, probabilius peccat iterum mortaliter toties, quoties denuo furatur modica ab eodem, quia tunc semper habet explicitam, vel implicitam saltem voluntatem augendi damnum notabile proximi, & retinendi notabilem quantitatem rei alienæ semper majorem, & majorem.

47 Si tamen talis jam penituit de furtis præcedentibus, & restituere verè proposuit, tunc furando iterum minuta peccat tantum venialiter, donec rursus attingat quantitatem notabilem sufficientem ad furtum mortale, quia tunc per penitentiam, & restituendi propositum abruptè continuationem furorum præcedentium cum sequentibus, & sequens materia furti non concrevit amplius cum præcedenti, sed manet per se sola, & venialis; Lugo loc. cit. à num. 43. Dicastill. loc. cit. n. 59. Sporer loc. cit. num. 39. La Croix loc. cit. n. 1007. Amicus de peccat. dist. 23. n. 233. Ovid. de Peccat. contr. 3. num. 114. & alii. Furta parva coalescunt, etiamsi fiant in diversis negotiis, ut si quis defraudet eundem semel venditione, semel cambio, semel furando &c. quia licet diversa sint negotia, in quibus furta committuntur, in omnibus tamen causatur damnum ejusdem rationis; Sanchez in Dec. lib. 7. c. 21. num. 16. La Croix loc. cit. num. 1008. contra Reb. Tanner. & Dianam.

49 Furta minuta usque ad notabilem summam concrecentia constituunt peccatum mortale cum obligatione restituendi sub mortali non solum cum fuit ab eodem eodem, ut usque modò fuit suppositum, & conclusum, sed etiam cum fuit ab eodem diversis dominis; Sic Molina tom. 3. disp. 689. Lessius lib. 2. de justitia c. 12. dubit. 7. Layman lib. 3. part. 1. c. 1. n. 6. Sanchez lib. 7. moral. cap. 5. Sporer loc. cit. n. 43. Lugo disp. 16. sect. 3. num. 48. ubi dicit, quod rejicit communiter sententia contraria Joannis Medinae, Angelii, Petri Navarrae, & aliorum dicentium, illa minuta furta non constituere peccatum mortale cum obligatione restituendi sub mortali, etiamsi fiant animo comparandi magnam quantitatem, quia, dicunt ipsi, singulis dominis parum nocent: Ratio autem nostra est, quia licet talis minuta furando à diversis dominis non inferat notabile damnum singulis seorsim, & actualiter, inferat tamen notabile grave damnum omnibus collectivè, seu ipsi communitati, vel republicæ saltem habitualiter, & consecutive quatenus scilicet, si talis modum furandi minutatim à diversis dominis non esset graviter prohibitus, sequeretur maxima incommoda, & inconvenientia contra publicum, & contra indemnitàtem etiam singulorum civium; sequeretur enim non peccare mortaliter eum, qui ex granario tritici totius communitatis furaretur magnam quantitatem, quia singulis civibus parum nocet. Item sequeretur non peccare mortaliter contra justitiam eum, qui sine justo titulo exigeret tributum, seu gabellam, etsi minutis ab omnibus transeuntibus per aliquem pontem, quia singulis levissime læderet. Item sequeretur posse aliquem sine peccato mortali in venditionibus ut ponderibus, & mensuris modice falsificatis, & diminutis, quod tamen est ubique gravissime prohibendum, & in Sacra Scriptura

damnantur, qui talia agunt; Deuteronom. 25. ibi: *Non habebis in sacco diversa pondera majus, & minus... abominatur enim Deus, qui facit hoc*; Prov. 31. ibi: *Statera dolosa abominatio est apud Deum*: Restitutio autem à talibus furantibus minuta à diversis dominis, v. g. per falsa pondera, per alteratas mensuras, & hujusmodi faciendæ est eis, à quibus acceperunt quantum posunt, v. g. in simili occasione furta minuta commissa dominis minutatim supplendo, aut si illi ignorentur, vel amplius conveniri non possint, talia pauperibus erogando, prout in simili dicitur in c. Cum tu 5. de Usuris.

Furta minuta facta eidem à diversis non moventibus se mutuo, quamvis isti advertant per omnia dicta furta simul sumpta causari eidem grave damnum; licet probabilius non constituunt peccatum mortale in singulis, sub mortali tamen obligant singulos ad respectivam restitutionem, quod quidam dicant Sanchez lib. 7. mor. cap. 21. num. 22. Lessius l. 2. cap. 12. dub. 9. Tanner. tom. 3. dist. 4. quest. 6. dub. 9. n. 285. Diana part. 2. tract. 17. res. 42. Lugo disp. 16. sect. 3. n. 55. Sotus in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. & Clarus l. 4. de justitia q. 7. art. 3. colum. 6. Malderus de Furto tract. 4. c. 1. dub. 5. casus. 3. Sales in 1. 2. tract. 13. disp. 16. sect. 27. num. 92. Sporer loc. cit. num. 47. Ovid. de peccatis contr. 3. n. 112. La Croix l. 3. part. 1. n. 1010. Illung. tom. 4. dist. 3. num. 158. & alii. Et ratio est, quia singuli non sunt causa neque physica, neque moralis damni ab aliis causati, sed tantum illius, quod per se inferunt, quod est leve, & exiguum, ut supponitur, adeoque non peccant singuli graviter, sed tenentur sub gravi ad restitutionem, saltem ex charitate, alioquin sequeretur, quod posito ad furtum mortale sufficere decem Regales, seu decem Julios, & Paulus jam abstrulisset novem, Antonius autem conscius absque ulla cooperatione, auferret solum unum Regalem, vel unum Julium, peccaret mortaliter, & Paulus solum venialiter, quod nihil absurdum; adeoque quamvis furta minuta facta eidem à diversis ascendant ad summam notabilem, illi diversis furantes non peccant singuli mortaliter, sed sub mortali tenentur singuli ad restitutionem, saltem, ut diximus, ex charitate.

Plurimi tamen apud Lugo l. cit. num. 54. ut Suarez, 52 Vazquez, Navarrus, Medina, Major, Corduba, Rodriguez, Saloniis, Reb. Sanchez, Angelus, Ledesma, Sanyrus, Petrus Navarra, Covarr. Molina, Turrianus, Bonacina, Filiucius, tenent contrarium, scilicet quod singuli peccant graviter, & sub gravi tenentur ad restitutionem, quia dicunt ipsi, scienter concurrunt singuli ad grave damnum ejusdem, & consentiunt in illud. At ut recte notat Sporer l. c. num. 47. in fine tale fundamentum, seu principium est solum verum, quando influit in totum damnum moraliter jussu, concursu &c. quod nos ultro fatemur, nam certum est, si plures communi consensu, consilio, vel cooperatione, ingressi v. g. in vineam, ita notabiliter furentur, singulos peccare mortaliter & obligari ad restitutionem in solidum, scilicet in defectu aliorum, quia singuli sunt causa moralis totius damni. Sicuti etiam si unus suo malo exemplo efficaciter moveat alios ad furandum, v. g. ex cohorte militum, aut peregrinorum transeuntium, unus principalis, ut capitaneus, vel conductor primus furentur ex vinea aliquos racemos, et ex vinditorio aliqua poma prævidentur, concederentur, dummodo tamen sint esculentia, & poculenta communia, id est famulantiibus ordinaria, non autem extraordinaria, rariora, & delicatiora, & dummodo illa surripiant in usus proprios, quia si illa surripiunt ad dandum parentibus, amasii, amicis, ad vendendum, ad ludos, ad computationes, meretricia, & alia hujusmodi, committunt furum mortale obnoxium restitutioni, ubi quantitas notabilis, etiam per minuta furta ablata est, quia respectu illorum est simpliciter peccatum mortale, v. g. plus dimidii. Et ratio est, quia domini non sunt ita inviti ad furta successive, seu per intervalla facta, quam ad furtum rei notabilis simul factum, & ordinarie non tantum damnum inferunt; Molina tom. 2. disp. 689. Sanchez lib. 7. mor. cap. 5. Lugo disp. 16. num. 16. num. 15. Sporer l. c. num. 44. & alii

Advertendum tamen est, quod sive quis furtis minutis 53 fuerit ab eodem, sive à diversis, sive plures, sive diversi ab eodem furentur, ad contrahendum peccatum mortale requiritur major quantitas, quam illa, quæ simul ablata constitueret peccatum mortale, v. g. plus dimidii. Et ratio est, quia domini non sunt ita inviti ad furta successive, seu per intervalla facta, quam ad furtum rei notabilis simul factum, & ordinarie non tantum damnum inferunt; Molina tom. 2. disp. 689. Sanchez lib. 7. mor. cap. 5. Lugo disp. 16. num. 16. num. 15. Sporer l. c. num. 44. & alii

passim. Item major quantitas requiritur, si plura furta minuta fiant pluribus, quam si uni soli, quia tunc, omnes, & singuli non tam grave damnum patiuntur actualiter, & ordinarie illud patiuntur minus inviti, quam unus solus, qui totum illud damnum per plura minuta furta causatum cogatur in se uno sustinere. Communis cum præcatis. Item major requiritur quantitas in furtis factis sive eidem, sive diversis, quando fiunt per majora temporum intervalla, quam quando brevi temporis successu fiunt, quia eo magis deficit unius damni conexio, & domini minus inviti venientur. Unde licet Imperialis, seu respective ducatus v. g. simul, vel successive brevi tempore ablatus constitueret peccatum mortale, tamen successive per longum tempus, utpote duorum, vel trium annorum surreptus non concrevit in peccatum mortale. Et si pluribus tanto temporis intervallo absque descendendo proposito talia furta minuta ferent, etiam duo, vel tres aurei non sufficerent ad mortale peccatum. Hæc autem omnia attentis circumstantiis personarum, locorum, & temporum judicio prudentis Confessarii relinquuntur.

54 Furta domesticorum, uxorum, maritorum, filiorum, parentum, Religiosorum, famulorum &c. facta invito rationabiliter marito, uxore, patre, filio, prelato, domino &c. sunt vera furta, quia omnes illi vere usurpant rem alienam; invito rationabiliter domino; Communis.

55 Talia domesticorum furta, ut mortalia sint, regulariter requiritur major materiae quantitas quam in furtis extraneorum; quia patefamilias v. g. non est ordinarie ita invitus, quod res sua à domesticis surripiatur, quam si surriperetur ab extraneis; Communis. Hinc contra tales personas domesticas, uxorem, filios, famulos &c. in foro externo non conceditur actio penalitatis, & famosa furti, sed tantum alia mitior actio rerum amotarum. Et quidem inter conjuges propter reverentiam, & honorem matrimonii non dari rigorosam actionem furti, sed tantum actionem rerum amotarum, habetur expresse in leg. 1. & seq. ff. de actione rerum amotarum, in leg. Si quis 52. ff. de furtis; & leg. Manifestissimi 22. §. 4. Cod. eod. ubi ulterior ratio additur his verbis: *Quia lex ita atrocem actionem dare in personam ita sibi conjunctam erubuit*. Similiter contra filios, & servos non datur actio furti, textu expresso in §. Hi, qui 12. Instit. de obligat. ex delicto, leg. Ne cum 16. §. leg. Servi, & filii 17. princ. de furtis, ibi: *Servi & filii nostri furum quidem nabis faciunt, ipsi autem furti non tenentur, neque etiam qui potest in furem statuere, necesse habet adversus furem litigare; idcirco nec actio est à veteribus prodita*.

60 est. Item contra famulos, ac mercenarios apud dominum degentes, non datur actio furti, si leviora, & modica furta commiserint, leg. Respicendum ff. de pœnit. Secus autem, si eorum furta sint gravia, vel nimis multiplicata, quia tunc etiam pena corporali puniri solent; ut ex communis DD. notat Jul. Clar. lib. 4. sent. §. Furtum num. 22. apud Layman l. c. n. 4.

62 Famuli, ancille, & operarii apud dominum degentes ordinarie non peccant graviter surripiendo esculentia, aut poculenta communia in usus proprios, nisi forent excessiva, secus in aliis materiis; Communis quoad utramque partem: quoad primam enim patet, quia domini respectu illorum non solent esse inviti, quoad substantiam, sed tantum quoad modum, quandoquidem si illa peterentur, concederentur, dummodo tamen sint esculentia, & poculenta communia, id est famulantiibus ordinaria, non autem extraordinaria, rariora, & delicatiora, & dummodo illa surripiant in usus proprios, quia si illa surripiunt ad dandum parentibus, amasii, amicis, ad vendendum, ad ludos, ad computationes, meretricia, & alia hujusmodi, committunt furum mortale obnoxium restitutioni, ubi quantitas notabilis, etiam per minuta furta ablata est, quia respectu illorum est simpliciter peccatum mortale, v. g. plus dimidii. Et ratio est, quia domini non sunt ita inviti ad furta successive, seu per intervalla facta, quam ad furtum rei notabilis simul factum, & ordinarie non tantum damnum inferunt; Molina tom. 2. disp. 689. Sanchez lib. 7. mor. cap. 5. Lugo disp. 16. num. 16. num. 15. Sporer l. c. num. 44. & alii

furta, quæ à servitoribus & famulis committuntur, dicuntur proditorie à Caball. crim. res. 104. num. 24. cum seq. Raynald. in observ. crim. cap. 14. num. 299. cum seq. & in Voto 168. num. 5. & in seculari puniuntur pena ultimi supplicii, secundum Fabr. §. Alia deinde, Instit. de publ. Judic. Farinacium & alios cum Raynald. 63 in cit. voto 168. num. 5. Reliqua de furtis famulorum vide verb. Famulus.

Parentes, qui quantitatem notabilem surripiunt ex 64 bonis, quorum filii habent dominium, & administrationem, ut sunt bona castrensis, aut quasi castrensis, si ipsi filii sint rationabiliter inviti, peccant graviter, & tenentur ad illorum restitutionem, sicuti extranei, argum. c. Qui abstulerit 6. caus. 12. q. 1. & leg. 2. Castrense ff. de peculio castrensi, vid. verb. Bona art. 4. In dicto enim casu de facto rem alienam accipiunt invito rationabiliter domino, adeoque &c. Communis. Filii etiam 65 peccant mortaliter, si quantitatem notabilem surripiant ex illis bonis, quorum dominium, vel usufructus spectat ad patrem; Prov. entis 28. sic expresse habetur: *Qui subtrahit aliquid à patre suo, & à matre, & dicit hoc non esse peccatum, particeps homicida est; Communis*. Reliqua de furtis filiorum, vid. verb. Filius, verb. Bona art. 4. Maritus peccat graviter cum onere restitutionis, si dissipet, & dilapidet bona uxoris paraphernalia, dotalia, immo & communia sine ejus licentia; leg. Hac leg. Cod. de pactis conventis. Vid. verb. Bona art. 4. Sic etiam uxor 68 graviter peccat, si ex bonis, quorum dominium, aut administrationem habet maritus, quantitatem notabilem surripiat rationabiliter ipso invito; Communis. Unde merito à Clero Gallicano anno 1700. condemnata fuit sequens propositio: *«Potest uxor viro surripere pecuniam etiam ad ludendum, si mulier talis sit conditionis, ut «ludus honestus pari loco cum alimentis, & victu habetur»*. Reliqua de uxore quoad bona mariti, vide verb. 69 Bona art. 4. Religiosi surripientes de bonis monasterii quantitatem notabilem, duplex peccatum mortale incurrun, unum furti contra justitiam, & alterum proprietatis contra votum paupertatis; Communis. Et ratio est, 71 quia quamvis Religiosi sint in monasterio, quasi filiiamilias, immo & illius membra, quia tamen ratione voti paupertatis sunt omnis proprietatis incapaces, ideo quidquid surripiat invito rationabiliter Prelato, furtum est, & actus proprietatis. Eadem autem quantitas requiritur, & sufficit in Religioso ad furtum mortale, & mortalem transgressionem voti paupertatis, quæ sufficit ad furtum mortale secularium, exceptis tamen esculentis, & poculentis in quibus, quia Superior ordinarie magis invitus est quoad modum, quam quoad substantiam, major requiritur quantitas ad mortale; Communis. Doctorum sententia apud Molinam disp. 86. Sanchez lib. 7. moral. c. 20. n. 5. Layman lib. 3. tract. 3. part. 1. cap. 1. q. 5. Sporer l. c. num. 62. ubi subjungit, quod in hac communi sententia damnatur Religiosus, si de bonis monasterii tenuis surripiat unum Florenum, & de bonis monasterii opulenti surripiat ducatum.

Res furtivæ inventæ apud furem à Judice apprehensum, non Fisco, nec Judici, nec Officialibus ejus, sed domino restitui debent, non obstante consuetudine, aut statuto contrariis; Sic expresse declaravit Carolus V. in constit. crimin. art. 207. & Fridericus I. leg. in rectoria 1599. qui ambo etiam statuta, & consuetudines contrarias tantquam veros abusus, & corruptelas Juri divino, & naturali contrarias reprobarunt. Et revera iniquum, & Juri naturali contrarium est, quod quis cum jactura alterius locupletetur, & Domini res sine facto, & consensu illius in alium transferantur; l. Nam hoc 14. ff. de condi. ind. ibi: *Nam hoc natura æquum est, ne minem alterius detrimento fieri locupletorem; Et cap. Locupletari 46. de Regul. Juris in 6. ibi: «Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria, vel jactura*. Sicuti etiam omnino iniquum, & rationi naturali contrarium est, ex facto unius alterum prægravari, & delictum unius in alterius perniciem trahi, leg. 1. ff. de alien. Jud. mut. caus. ibi: *Omnibus modis Proconsul id agit, ne cujus deterior causa fiat ex facto alterius*. Qui rem alienam alicubi inventam accipit animo retinendi, & domino compen-

renti non restituendi, verè furtum facit, & actione furti tenetur, textu expresso in leg. Falsus 43. §. 4. ff. de furtis, ibi: Quid alienum qui jacens lucri faciendi causa rutilis, furti obstringitur, sive scivit, cuius sit, sive ignoravit, nihil enim ad furtum minuendum facit, quod, 74 cuius sit, ignoret. Hinc si quis aliquam rem invenit ignorans cuius sit, tenetur de rei domino debite, & sufficienter indagare, v. g. per promulgationem ex cathedra, vel per præconem, vel per schedulam publico loco affixam juxta qualitatem, & æstimationem rei inventæ, aliter, si hanc indagacionem omittat, & rem retineat, furti tenetur, arg. leg. Falsus 43. §. 4. ff. de furtis, quia animo retinendi fraudulenter eam accepisse censetur. Si autem post dictam, vel consimilem diligentem indagacionem nulla amplius spes de domino comparituro appareat, probabilis tenetur hujusmodi rem inventam pauperibus, vel ad pias causas erogare, cum hæc credatur voluntas domini; Sic S. Thomas 2. 2. q. 66. art. 5. ad 2. Covarrubias Regula Peccatum part. 3. §. 1. n. 2. Navarrus in Manual. cap. 17. num. 171. Molina de Justitia, & Jure tract. 2. disp. 746. & alii passim contra aliquos contrarium sustinentes cum Reiffenstuel lib. 5. decret. tit. 18. num. 20. 21. & 22. Vide verb. Dominium art. 3. ubi abunde de his, & similibus.

75 Fur pyxidis in Ciborio, in qua servatur SS. Eucharistia Sacramentum, spargens particulas in Ciborio, bene, & valide fuit ab Episcopo extractus ab ecclesia, & causa remittitur ad S. Officium; Sac. Congr. Immun. in Lucana 2. Dec. 1681. lib. 2. decr. Alt. pag. 2290. Et quatenus Sac. Congr. S. Officii renuat procedere in hac causa, Episcopus procedat ipse juxta suas ordinarias facultates; In eadem 23. Januarii 1682. lib. 3. dec. Altov. part. 8. (Vid. verb. Forum. in add. hisp.)

77 Fur pyxidis cum indecenti projectione SS. Sacramenti in terram, mandante Sanctissimo, cum istud sit crimen læsæ majestatis divinæ, & heresis, consignatur à curia ecclesiastica, in cuius foris existit, curiæ seculari condigne puniendum; Ead. Sac. Congr. Immun. in Syracusana 6. Aprilis 1692. lib. 1. Decr. Paul. p. 132. Et sic statuit etiam Innocentius XI. consil. 1. incipient. Ad nostri Apostolatus auditum.

78 Mandatur Archiepiscopo, ut extrahat à loco immuni furem sacrilegum pyxidum à Tabernaculo, ac retineat in carceribus Ecclesiasticis, etiam adhibita particulari custodia, conficiat processum, ac transmittat; Ead. Sac. Congr. Immun. in Neapolitana 22. Jan. 1697. lib. 2. Decr. Vallem. p. 71.

79 Furans vero pyxidem, seu vas sacrum gaudet immunitate eccles. si tempore furti non extet in pyxide sanctissimum Eucharistie sacramentum; Eadem Sac. Congr. in Squillacen. 26. Maji 1632. lib. 2. Decr. Paul. p. 128. Sic quatenus constet particulas repertas apud furem sacrilegum non esse consecratas fur restituendus est ecclesie, de rebus vero furto sublati Episcopus disponat prout iuris; Eadem Sac. Congr. Immun. in Eugubina 3. Februarii 1673. l. 1. Decretal. Altoviti p. 895.

81 Fur rerum sacrarum, & signanter pyxidis, sine tamen particulis, pacifice, & quiete degens in loco furti gaudet Immunitate; sed annuente Sanctissimo condemnatur ad poenam extraordinariam exilii; Eadem Sac. Congr. Imm. in Crovatis Castellana 10. Junii 1681. lib. 1. Decr. Alt. p. 2204. Item furans in ecclesia argentea, & alia pretiosa B. M. V. oblata de rigore non privatur Immunitate, ex licentia tamen Sanctissimi potest puniri poena trerimum; Ead. Sac. Congr. Immun. in Placentina 21. Nov. 1635. lib. 2. Decr. Paul. p. 238. in Mantuana 14. Novem. 1645. lib. 3. Decretal. Paul. p. 264.

83 Fur sacrilegus quatuor lampadarum argentearum in ecclesia, & postea confugiens ad allam ecclesiam, & deinde exiens ab ista tempore quo Baroncellus edita opera cum expectabat, ut carceraret, sicuti de facto carceravit, gaudet Immunitate; Sed mandante Sanctissimo retinetur in carceribus ecclesiasticis & conficitur processus à curia episcopali, attentis gravibus delicti circumstantiis; Eadem Sac. Congr. Immun. in Spoletana 3. Jul. 1674. lib. 1. Decr. Alt. p. 963.

84 Furans in ecclesia gaudet Immunitate, sed potest

puniri aliqua poena leviori; Eadem Sac. Congr. Immun. in Squillacen. 18. Mart. 1631. lib. 2. Decretal. Paul. p. 100.

Simplices fures gaudet Immunitate, adeoque suo restituendi Ecclesie; Eadem Sac. Congr. Immun. in Sorana 15. Januar. 1697. lib. 2. Decretal. Vallem. p. 133.

Sed merces, & pecuniæ restituantur integre, reservatis juribus reprehendiendi alimenta præstita furibus carceratis, quibus de jure: Eadem Sac. Congr. Immun. ib.

Cum facultate Sac. Congr. possunt extrahi fures ab ecclesiis ad correctionem, quando reperiuntur actualiter furantes; Eadem Sac. Congr. Immun. in Urbevstana 5. Junii 1694. lib. 1. Decret. Vall. pag. 127. Curia episcopalis non potest absque dicta facultate extrahere fures, nec res furto sublatas; Eadem Sac. Congr. Immun. in Perusina 1. Martii 1695. dict. lib. pag. 176. Neque ad effectum vitandi popularem tumultum; ibidem. Et si extraxerit, Sac. Congr. mandat Episcopo, ut faciat restitui; ibid.

Episcopus cum facultate apostolica potest extrahere res furto sublatas, dummodo non permittat consignari judici laico pro corpore delicti; Eadem Sac. Congr. Immun. in Ravenatensis 5. Novembris dict. An. & lib. pag. 227. Verum jussu Sanctissimi injungitur Episcopo Faventino, ut consignet curiæ legationis Ferrarierum septem fures detentos in suis carceribus una cum processu contra illos formato cum solita præservacione; Eadem Sac. Congr. Immun. in Faventina 17. Aprilis 1694. lib. 1. Decret. Vallem. pag. 119.

In causa furti nocturni cum qualitate de scolata, ut dicitur & cum fractura portarum, jussu Sanctissimi datur Legato Urbini facultas examinandi Cancellarium Vicarii Foranæ, ac procedendi contra eum, si culpabilis reperiatur; Eadem Sac. Congr. Immun. in Urbinate 25. Maji 1694. dict. lib. p. 123. Deinde idem Sanctissimus præcepit dict. Episcopo, ne ulterius procedat in eadem causa, sed procedat tribunal Legationis; In eadem 5. Junii ib.

Quamvis latro extractus gaudeat immunitate eccles. atamen conceditur facultas Ordinario ipsum retinendi aliquo tempore in carceribus pro exemplo aliorum, ac attenta mala ipsius qualitate, & circumstantiis facti; Eadem Sac. Congr. Immun. in Pisana 23. Aug. 1633. lib. 2. Decr. Paul. p. 169.

Annuente Sanctissimo conceditur Ministris Montis Pietatis Foroliviens. ut possint offerre de pecuniis Montis præmium scutorum 300. detestori, seu propalatori furti facti cum fractione mari in dicto Monte scutorum 2500. ac etiam conceditur de mandato Sanctissimi facultas Em. Legato promittendi impunitatem alicui complici in delicto arbitrio Eminentie sue; Ead. Sac. Congr. Immun. in Foroliviens. 16. Maji 1697. l. 2. Decr. Vallem. p. 80.

Fures rerum privatarum in compedibus vitam agere, 97 publicarum in auro, & purpura conspicuos incedere, ait Cato in sentent. apud Ursayam in 1. Miscellaneo sacro, & profano lit. F. num. 173.

An civilis poena dupli, vel quadrupli prout furtum erat manifestum vel non manifestum, à jure Romano statuta adhuc obtineat, negat Groenowegen. de legib. Abrogat. Instit. tit. 4. lit. 1. §. 4. n. 1.

Quoad poenam publicam eadem non est pro furto 99 cum violentia commisso, ac pro furto non violento. Quoad vero ipsam furtum non violentum oportet distinguere; nam sit primum, an secundum, an tertium. Valor etiam rei furtive inspicendus est in hoc furto non violento. Tum illud videndum, an sit domesticum. Vide de varia furti poena publica, prout varium est ipsum furtum, egregie disserentem Stryk in usu modern. Pandect. lib. 47. tit. 2. ser. per tot.

Illud breviter est examinandum, an poena mortis 100 pro furto sit justa. Negant aliqui, quia nulla est proportio inter poenam hanc, & delictum. Addunt, quod jure divino non poena mortis, sed dupli, quadrupli &c. solum in fures statuta est Exod. 22. v. 1. seqq. At affirmant Carpzov. prax. crimin. quest. 77. Hoppius in comment. ad §. 5. Instit. de Obligat. que ex delict. nascunt. in usu hodiern. In interrogacione enim poenarum non ad 102 de-

103 delicti quantitatem, id est ad rem circa quam delinquitur, sed ad qualitatem, id est ad dosam legis transgressionem, & exiendè propulsum turbationem societatis humane respiciendum est. Hinc nullum dubium est, quin 104 poena mortis pro justa haberi debeat. Quod vero attinet 105 ad legem Mosaicam, quum ea in parte hæc, in qua de furto disposuit, sit mere forensis, nihil impedit quominus Princeps duriorum quoque poenam circumstantiis ita exigentibus furibus dicere valeat.

net ad legem Mosaicam, quum ea in parte hæc, in qua de furto disposuit, sit mere forensis, nihil impedit quominus Princeps duriorum quoque poenam circumstantiis ita exigentibus furibus dicere valeat.

(Vid. verb. seq. ubi hic omissum inseritur.)

G

GABELLA, GABELLARIUS.

SUMMARIUM.

- 1 GABELLA unde dicta.
- 2 Gabella, dacia, talea, passagium, pontivegium, guidagium, & hujusmodi sunt species certi tributi, & exactionis, & præcipuum horum tributorum, & exactionum nomina, & significata hic recensentur.
- 3 Appellatur istæ exactiones, seu contributiones aliquando tributum, & quare.
- 4 Tributum strictè sumptum quid sit.
- 5 Tributum dividitur in ordinarium, & extraordinarium, & quid sit utrumque.
- 6 Tributum adhuc dividitur in tributum, quod imponitur personis, & in tributum, quod imponitur rebus: quibus nominibus distinguitur, ad num. 15.
- 16 Ad justitiam gabellarum tres potissimum conditiones requiruntur, ad num. 20.
- 17 Imponentes gabellas novæ sine dictis conditionibus præter restituendi obligationem, incurrunt excommunicationem.
- 18 Assignantur plures casus, in quibus Principes non solum gravissime peccant, sed etiam ipso facto excommunicationi subjacent, & ad restitutionem tenentur.
- 23 Deservientes gabellas peccant pro materie quantitate graviter, vel leviter, & ad restitutionem tenentur.
- 24 Subditi, & quicumque alii negotiantes secundum graves Doctores non obligantur in conscientia solvere gabellas, antequam petantur ab Exactoribus.
- 25 Afferitur ratio pro nostra conclusione.
- 26 Non solum subditi, sed etiam exteri tenentur ad solvendas justas gabellas.
- 27 Emendat ea, à quo scit defraudari gabellas certo justas, si vere cooperatur defraudacioni, tenetur ipse gabellam solvere pro venditore, secus si non cooperatur.
- 28 Quando certe, aut satis probabiliter constat gabellas in toto, vel ex parte injuste esse impostas, tunc potest quis eas, vel ex toto, vel ex parte subterfugere, & defraudare. Immo potest insuper uti occulta compensatione, casu, quo in foro externo cogetur ad solvendum.
- 29 Quando est dubium de justitia gabellarum, sive dubium sit negativum, sive positivum, non datur in conscientia obligatio eas solvendi.
- 30 Afferitur, & solvitur instantia.
- 31 Afferitur consilium gravium Doctorum pro praxi Confessoriarum.
- 32 Gabella antiquitas solvebatur ob translationem cadaveris de uno loco ad alterum, & id duravit apud Romanos usque ad tempus Imperatorum Valentiniani, Theodorii, & Arcadii.
- 33 Prædicti Imperatores gabellam abstulerunt. Unde nunc de jure communi, quando corpora transferantur de uno ad alterum locum, ut ibi tumulentur in transitu per oppida, vel parochias, seu in pontibus vectigal, seu portorium, seu quæcumque aliam gabellam nullimode exigere licet.
- 34 Idem dicendum de parochiis prætendentibus aliquam portionem, seu stipendium percipere in translatione cadaveris per ipsorum Parochias.
- 35 Gabellarii, seu Dohanerii exigentes gabellam in excessu, tenentur ad restitutionem, & possunt puniri.
- 36 Neque consuetudo præterita excusat.

37 Reliqua usque ad num. 71. satis summarie referuntur in decretis adductis.

GABELLA descendit à Gabbia voce Syriaca significante publicanos, qui conducebant vectigalia exigenda, & ministros eorum, apud Romanos quidem functionem honestissimam, quæ non nisi equestri Ordini conferri solebat, apud Judæos autem, & Græcos infensissimam, & p. ne invidiosam, ut eorum libertati contrariam; Sponian. ad ann. 31. num. 26. Nicol. in Flocculis verb. Gab. illa num. 1. Gabella, dacia, talea, passagium, pontium, guidagium, & similes voces, quæ apud Italos sunt species certi tributi, & exactionis, nemo ignorat esse ab interpretibus è trivio sermonis italici collectas; Lexicon Calvin. verb. Gabella: : Unde quia multi sunt modi exigendi tributa, & hæc variantur ex personis, à quibus exiguntur, ex rebus, de quibus solvuntur, ex titulis, propter quos petuntur, ex tempore, ex loco, ex quantitate, & aliis pluribus circumstantiis; ideo innumera videntur esse genera tributorum veterum, & novorum, quorum præcipuum nomina & significata ad uberiorem notitiam hic recensentur.

Appellatur igitur istæ exactiones, seu contributiones aliquando Tributum, sic dictum à contributione, vel ex eo, quod militibus tributatur; Ulpian. de verb. signific. leg. 77. in fin. & Festus lib. 17. Lexicon Calvin. verb. Tributum: : Unde tributa postquam Augustus cum populo provincias partitus est, appellari coepit sunt, quæ bello victæ provinciæ populo quotannis pendebant; Lexicon Calvin. loc. cit. Tributum strictè sumptum est pensio, quæ subditis imponitur principi solvenda ad hoc, ut statum suum tueri, & communibus utilitatibus, ac necessitatibus congrue prospicere possit; Est in re communis. Dividitur in ordinarium, & extraordinarium. Ordinarium est, quod singulis annis ad dictum finem ex lege nova, vel antiqua in certa quantitate solvitur. Extraordinarium est, quod non in singulis annis, nec alitis certis, ac determinatis temporibus, sed ingruentibus extraordinariis necessitatibus ex mandato Principis juxta determinationem ejusdem à subditis solvi debet, prout plerumque fit tempore belli. Hujusmodi extraordinaria tributa alia vocantur exactiones, Talea, seu Taleæ, ita ut horum omnium nomine aliud non significetur, quam extraordinaria pensio, seu tributum, ut Alciat. super verb. Extraordinarium in leg. Placet de Sacrosancti. Eccles. Calvin. in Lexico Juridic. verb. Talea: : ubi etiam dicit, quod Talea pro exactione est barbarum prorsus vocabulum, natum è schola imperatorum latinatis, cui multa id genus similia debemus. Tributum adhuc subdividitur in duo membra. Unum est, quod singulis personis, seu capitibus, nulla habita ratione facultatum, ponitur, & captivatio vocatur, cujus impositio modica solet esse, cum à singulis etiam minime fortunæ famulis, & famulabus præstetur. Alterum vero, quod secundum æstimationem bonorum, quæ quisvis possidet, taxatur, & imponitur; leg. 3. ff. de censibus, leg. 42. ff. de pacti. leg. 32. in fin. de usufructu.

Aliquando Vectigal, quod est id, quod rebus civitati invecis, vel vectis publico solvitur; Alciat. in comment. ad leg. Inter publica ff. de verb. signific. Calvin. in cit. Lexico verb. Vectigal. Vectigalium jus proprie dicitur redditus, qui Principi, vel Reipublicæ pro evectigione, & invecione mercium in compensationem salvi conductus, ac reparacionem viarum, ac pontium in certo